

ОМБУДСМАН НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ

ДОКЛАД
НА НАЦИОНАЛНИЯ ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ЗА ИЗВЪРШЕНИ
ПРОВЕРКИ В СТРУКТУРИ НА ДИРЕКЦИЯ „МИГРАЦИЯ“ КЪМ
МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ, ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ
ЗА БЕЖАНЦИТЕ КЪМ МИНИСТЕРСКИ СЪВЕТ И РАЙОННА СЛУЖБА
„ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА“-ХАСКОВО

В изпълнение на Заповеди № НПМ-22#1/07.07.2023 г. и Заповед № НПМ- 23# 1/01.08.2023 г. на омбудсмана на Република България, екип от институцията на омбудсмана извърши планирани проверки в следните обекти:

1. Гранично полицейско управление – Свиленград;
2. Арест на Гранична полиция – с. Капитан Андреево;
3. Регистрационно - приемателен център – Харманли;
4. Специален дом за временно настаняване на чужденци – Любимец;
5. Транзитен център с. Пъстрогор;
6. Районна служба „Изпълнение на наказанията“ – Хасково;
7. Специален дом за временно настаняване на чужденци - София.

Ръководствата и служителите, работещи в горепосочените обекти оказаха пълно съдействие на проверяващия екип на омбудсмана, в качеството му на Национален превантивен механизъм (НПМ), чрез осигуряване на достъп до всички помещения, предоставяне на поискани документи и ненамеса в комуникацията с настанени лица.

I. СТРУКТУРИ КЪМ МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

1. Гранично полицейско управление – гр. Свиленград

С оглед засиления миграционен натиск и увеличения брой чужденци, преминаващи през територията на страната, омбудсманът в качеството си на НПМ извърши планирана годишна проверка с цел проследяване изпълнението на предишни препоръки от проверките през 2022 година. Основна цел е на проверката са материално битовите условия, медицинското обслужване, както и на възможността за евентуална бъдеща интеграция на чужденците, желаещи да останат в страната.

Проверяващият екип беше посрещнат от началника на Гранично полицейско управление – Свиленград (ГПУ - Свиленград), който сподели че миналогодишният проблем с липсата на достатъчен брой служители за охраняването на ГКПП „Капитан Андреево“ и на зелената граница около него е преодолян след командироването на служители от Главна дирекция „Национална полиция“ и Главна дирекция „Жандармерия“ и военнослужещи от българската армия, каквито бяха и препоръките на омбудсмана от предишни проверки.

Тази година основен проблем за служителите в ГПУ - Свиленград е липсата на достатъчни подходящи транспортни средства, с които да изпълняват служебните си задължения. Към момента на извършване на проверката 4 - 5 от автомобилите, с които разполага полицейското управление са закарани за ремонт в гр. Пловдив, а само три са в движение.

Според ръководството, ГПУ - Свиленград се нуждае от още четири автомобила **с висока проходимост**. Тези, които са останали в движение, са изключително стари модели и не са подходящи за преминаване през труднопроходим терен.

Експерти от полицейското управление споделиха, че новозакупените автомобили марка „Ланд Роувър“, модел „Дискавъри“ **не са функционално подходящи за патрулиране по местната зелена граница**, „трошливи са“, при движение по пресечен терен „се задръстват“, а въздушното окачване се налага да бъде ремонтирано след сравнително кратък период от време. **В тази връзка омбудсманът в качеството си на Национален превантивен механизъм отправя препоръка до министъра на вътрешните работи да бъде извършена проверка относно необходимостта за закупуване на допълнителни и подходящи високопроходими моторни превозни средства за патрулиране на зелена граница в района на ГПУ-Свиленград.**

Задържаните лица се настаняват в ареста на гранична полиция в с. Капитан Андреево. Той разполага с капацитет за повече от десет души. Задържаните малолетни и непълнолетни непридружени лица се предават своевременно на служители от Агенцията за социално подпомагане, които ги настаняват в центрове на Държавна агенция за бежанците при Министерския съвет.

На задържаните в ареста чуждестранни лица задължително се осигурява храна и вода. Всеки възрастен има право на една консерва с храна, бутилка вода, сухар и шоколадова вафла, а всяко дете има право на една консерва с храна, бутилка вода, сухар, вафла и два броя консерви с пастет. Проверяващият екип получи уверение, че при необходимост от спазване на определена диета на някое от настанените лица се закупува допълнителна храна от магазин за хранителни стоки.

В момента на проверката имаше трима задържани, доведени от ГПУ - Ново село, които ползват същия арест. Пред проверяващия екип, лицата не изразиха да имат оплаквания от условията в ареста или отношението на персонала.

Комуникацията между служителите на граничното полицейско управление и задържаните чужденци се извършва основно чрез хонорувани преводачи.

Съгласно разпоредбите на чл. 39а от Закона за чужденците в Република България (ЗЧРБ), при изпълнението на принудителни административни мерки „връщане до страна на произход“ и „експулсиране“ се осъществява наблюдение от омбудсмана на Република България или от оправомощени служители от неговата администрация. Експерти от проверяващия екип на омбудсмана, които извършват този вид наблюдения констатираха, че в чести случаи много от заповедите за налагане на принудителни административни мерки по ЗЧРБ са издадени от началника на ГПУ - Свиленград и **в тях липсват подписи от преводачи, както и други доказателства, че заинтересованите чужди граждани са запознати с тяхното съдържание и възможността им да ги обжалват по реда на Административнопроцесуалния кодекс в определен срок на разбираем за тях език.**

В тази връзка, омбудсманът като НПМ многократно е отправял препоръка до министъра на вътрешните работи заповедите за налагане на принудителни административни мерки по чл. 39а, ал. 1 от Закона за чужденците в Република

България да се подписват и от преводачи, присъствали на връчването, когато чуждите граждани не владеят български език.

Сградата на ГПУ - Свиленград разполага с медицински кабинет, в който работят един лекар и един фелдшер. Дватама при необходимост оказват спешна медицинска помощ на задържани лица, доведени в граничното полицейско управление в Свиленград или настанени в ареста в с. Капитан Андреево.

Към момента на извършване на проверката лекарят на ГПУ - Свиленград беше командирован в Специален дом за временно настаняване на чужденци в гр. Любимец (СДВНЧ-Любимец), за да подпомогне работещия там медицински персонал предвид големия брой новонастанени лица.

Лекарят и фелдшерът в ГПУ - Свиленград работят на щат в структурата на Медицинския институт на Министерство на вътрешните работи (МИ на МВР). В ГПУ-Свиленград има медицински кабинети, разполагащи с необходимото оборудване, спешен шкаф и консумативи.

Медицински кабинет

Шкаф с медицинска документация

Съгласно получената информация от началника на ГПУ - Свиленград, при необходимост от преглед медицинските лица посещават на място ареста в с. Капитан Андреево. При спешни състояния се вика екип за спешна медицинска помощ.

В случаите когато не извършват прегледи и не оказват медицинска помощ на задържаните, медицинските лица изпълняват други дейности, съгласно длъжностните си характеристики.

2. Арест на гранична полиция – с. Капитан Андреево

Проверката има за цел да се установят и проверят материално-битовите условия в ареста, медицинското обслужване, необходимостта от консумативи и текущи проблеми и/или подобрения в мястото за задържане.

Към момента на извършване на проверката в ареста в с. Капитан Андреево имаше трима служители на смяна от гранична полиция. Те споделиха, че работещият на място състав се сменя през определен брой месеци. Нито едно от длъжностните лица не работи в ареста постоянно.

Обектът разполага с няколко килии за настаняване на задържани лица с капацитет от три до пет лица. Всяка от тях е оборудвана с климатик, който осигурява нормални температури през зимния и през летния сезон.

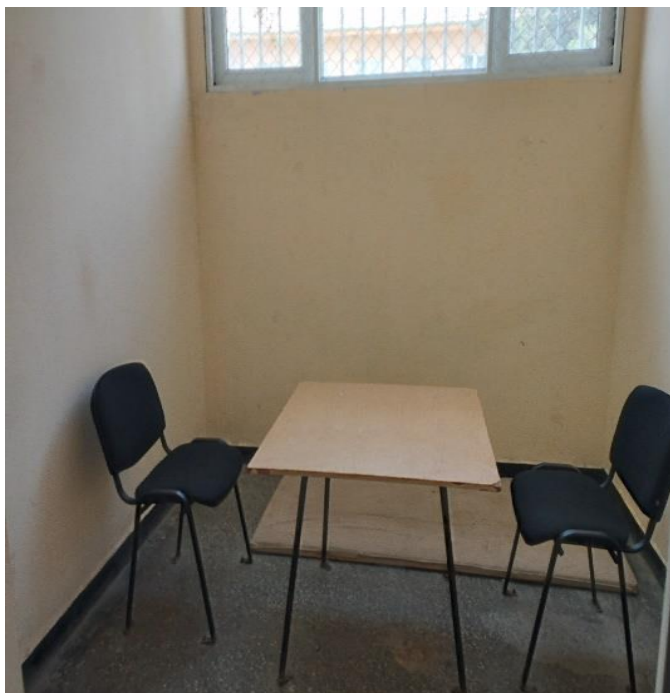
Помещение за настаняване

Санитарен възел

Сградата на ареста е под постоянно видеонаблюдение.

За майките с непълнолетни деца има отделна стая, обособено е и помещение, в което задържаните лица могат да се срещнат със свои адвокати.

Стая за среща с адвокат

Помещение за настаняване

В ареста има отделни помещения за санитарно-хигиенни нужди (за мъже и жени), както и отделни баня и тоалетна за малолетни и непълнолетни.

Топлата вода в обекта се осигурява чрез монтирани електрически бойлери.

По време на проверката в ареста имаше две задържани пълнолетни лица от мъжки пол – чужди граждани.

Според предоставената информация, ГПУ „Ново село“ ползва същия арест.

Служителите от ареста споделиха, че престоят на настанените граждани не е повече от 24 часа.

При необходимост от преглед на задържан, арестът се посещава и прегледът се извършва от медицинските лица от ГПУ – Свиленград.

Спалното бельо от килиите се изпира от професионална фирма за пране и гладене.

В зависимост от обстановката в обекта редовно се пръска срещу вредители като хлебарки, дървеници, бълхи и др. от служители, работещи в ГПУ - Свиленград.

3. Специализиран дом за временно настаняване на чужденци – Любимец (СДВНЧ - Любимец)

Целта на проверката е да бъде проследено изпълнението на препоръките на омбудсмана в качеството му на НПМ при последната проведена проверка през лятото на 2022 година. Конкретните препоръки отправени от омбудсмана тогава бяха:

1. Да се осигурят тревни или други настилки за частично покритие на откритите площадки;
2. Да бъдат подобрени условията за предоставяне на стоматологична помощ на чужденците;

3. Да бъдат положени усилия за преодоляването на езиковата бариера между персонала на СДВНЧ - Любимец и настанените чужденци.

Според представеното щатно разписание в СДВНЧ - Любимец има общо 153 работни места, от които 39 са по трудово правоотношение, а останалите са по служебно.

Към момента на извършване на проверката в обекта бяха настанени общо 530 чужди граждани, от които повечето бяха от Афганистан (212 души) и Сирия (235 души). Капацитетът на обекта продължава да бъде за 660 лица, като блокът зад сградата на администрацията е за 300 човека, а в разположените на място жилищни контейнери могат да съберат до 360 души.

Видно от представена справка от служителите в периода от 01.01.2023 до 12.07.2023 г. в СДВНЧ - Любимец са били настанени общо 3154 чужди граждани, повечето от които са мъже.

Средният престой на чужденците в обекта е 15 дни. До този момент няма регистрирани случаи на бягства.

В СДВНЧ - Любимец продължава да няма назначени преводачи, които да съдействат за комуникацията между служителите и чуждите граждани. При необходимост се ползват услугите на външни преводачи или на някой от настанените, който говори български език. Има и случаи, в които служителите от дома за временно настаняване на чужденци кореспондират с чужденците на английски език. **В тази връзка омбудсманът като НПМ препоръчва в СДВНЧ - Любимец да се назначат преводачи, които да съдействат на служителите при комуникацията им с настанените в обекта чужди граждани, както и при извършване на медицински прегледи.**

По време на проверката не се установи наличието на непридружени деца. Когато има малолетни и непълнолетни лица без родител или друг пълнолетен член на семейството, който да отговаря за тях, се уведомява незабавно Агенция за социално подпомагане.

Обектът разполага със стаи, които са обособени за молитвени домове на християни и мюсюлмани, както и със специално отделение за жени.

Молитвена стая

Детски кът

Настанените лица в СДВНЧ - Любимец се хранят по три пъти на ден в столовата. Храната се предоставя чрез кетъринг. Желаящите могат да си набавят допълнително

хранителни продукти от намиращата се на място лавка. За нуждаещите се е осигурена възможност за диетично хранене.

Видно от представения договор за доставка на готова храна за закуска, обяд и вечеря за настанените в СДВНЧ - Любимец, изпълнителят се задължава „да доставя храната до един час след приготвянето ѝ и до един час преди сервиране“, както следва:

- закуската да бъде приготвена в 7:00 и доставена в 8:00 ч.;
- обядът да бъде приготвен в 10:30 и доставен в 11:30 ч.;
- вечерята да бъде приготвена в 15:30 и доставена в 16:30 ч.

Храните, които се доставят по силата на горепосочения договор са с финансовата подкрепа на Фонд „Убежище, миграция и интеграция“.

Всяко доставяне на храна в СДВНЧ - Любимец се удостоверява с подписване на приемо-предавателен протокол.

Представеното седмично меню от 13.07.2023 до 19.07.2023 г. включва разнообразно хранене с предвидените в договора необходими калории. Видът на ястията е съобразен с религиозните норми на голям брой от настанените лица. Уважава се и спазването на съответните пости, които предвиждат консумирането на определени храни или храненето да се извършва в различни етапи на денонощието.

Столова

Контролни проби от храната

Според служителите, чужденците в дома могат да ползват само мобилни телефони без монтирана камера. Съобразно утвърдения график, настанените имат право да излизат навън в дворните места на обекта по три пъти на ден. Всяка външна разходка е в рамките на два часа.

Проверяващият екип констатира, че не е изпълнена препоръка на омбудсмана във връзка с извършена проверка в СДВНЧ - Любимец през 2022 г. да се осигурят тревни или други настилки за частично покритие на откритите площадки в обекта, с което да се ограничи негативното влияние на високите температури през летния сезон. Поради това омбудсманът в качеството си на НПМ отново отправя препоръка да бъдат осигурени тревни или други настилки за частично покритие на откритите площадки в СДВНЧ – Любимец, с което да се осигури възможност на лицата пълноценно да упражняват правото си на престой на открито.

Към момента на извършване на проверката в блока на СДВНЧ - Любимец бяха настанени само лица от мъжки пол. Поради големият им брой се е наложило да бъдат разпределени и в помещенията, които са предвидени за жени.

Жените с децата и семействата бяха настанени в жилищните контейнери на обекта. Всеки жилищен контейнер разполага с капацитет за четирима души и маса за хранене.

Отделно са осигурени контейнери за санитарно-хигиенни нужди (бани и тоалетни). Към всеки жилищен контейнер има инсталиран климатик за охлаждане през летните месеци и отопление през зимните.

Жилищни контейнери за настаняване

По стените в блока за настаняване има поставена информация на различни езици, която подробно разяснява на настанените техните права и задължения в СДВНЧ - Любимец, правото им да потърсят закрила, да поискат медицинска помощ и координати на компетентни органи и неправителствени организации, към които могат да се обърнат за съдействие.

В отделни помещения са поставени телевизори, които може да се ползват от настанените лица.

Продължава да бъде извършвана редовна дезинфекция, дезинсекция и дератизация срещу вредители като кърлежи, комари, молци, бръмбари, хлебарки и други в СДВНЧ - Любимец. Лицензирана фирма извършва ежемесечни инспекции на обекта.

Домът за временно настаняване на чужденци разполага и с перални помещения, оборудвани с перални и сушилни, в които чуждите граждани могат редовно да изпират прането си.

Перално и сушилно помещение

В Медицинската служба в СДВНЧ – гр. Любимец, като служители на МИ на МВР работят лекар - началник на службата, четирима медицински фелдшери и една медицинска сестра. Чрез дежурства по график се осигурява 24 часово медицинско наблюдение на настанените чужденци. Медицинската служба е обезпечена с необходимото оборудване, лекарствени продукти и консумативи. Проверяващият екип се среща с един от фелдшерите и с командирания от ГПУ - Свиленград лекар, изпратен да подпомогне медицинските специалисти, поради големия брой новопостъпили чужди граждани в СДВНЧ - Любимец. Проблем при прегледите на чужденците е отсъствието на преводач.

При настаняване в дома, чужденците преминават през първичен медицински преглед и санитарно - хигиенна обработка.

По време на проверката настанени чужденци се оплакаха от кожни заболявания, по повод на които им е извършен преглед и се провежда лечение.

В стационара са настанени трима чужденци с кожни заболявания. Всички бяха във видимо добро състояние и от медицинския състав съобщиха, че скоро ще бъдат изписани.

Спешен шкаф

Медицинско оборудване

Продължава да е актуален проблемът с намирането на лекар по дентална медицина, който да посещава СДВНЧ - Любимец и да оказва медицинска помощ на настанените лица. Домът разполага с оборудван стоматологичен кабинет, който от години не функционира поради липса на кадри. При необходимост от спешна и неотложна зъболекарска помощ, чужденците се извеждат и съответно им се провежда лечение от външен дентален лекар.

Във връзка с постъпила жалба № 4774/2023 г. до омбудсмана на Република България, проверяващият екип проучи случая с либийския гражданин А. Ю. А. А.

В изпълнение на издадена заповед от Държавна агенция „Национална сигурност“, чуждият гражданин е бил задържан и му е наложена принудителна административна мярка по Закона за чужденците в Република България – „експулсиране“. Г-н А. А. е бил настанен в СДВНЧ - Любимец, но по силата на Решение № 60/23.06.2023 г. по административно дело № С-30/2023 г., по описа на Административен съд - Сливен е отменена заповедта за принудително настаняване.

Понастоящем чужденецът пребивава на посочен от него адрес, но личният му документ представляващ паспорт, издаден от компетентните либийски власти се съхранява в СДВНЧ - Любимец. В отговор на въпрос от проверяващия екип относно основаниято, на което е задържан паспорта на г-н А., служителите на обекта представиха Протокол за доброволно предаване № 10545р-24833/04.07.2023 г.

В случай, че либийският гражданин бъде спрял за проверка от органи на МВР, може да представи шофьорската си книжка, останала в негово владение.

4. Специален дом за временно настаняване на чужденци - София (СДВНЧ - София)

В изпълнение на Заповед № НПМ- 23# 1/ 01.08.2023 г. на омбудсмана на Република България, на 02.08.2023г. екип на институцията извърши планирана проверка в Специален дом за временно настаняване на чужденци - София (СДВНЧ - София).

Проверката има за цел да установи материално - битовите условия, в които са настанени чужденците, медицинското обслужване, както и дали се спазват гарантираните по закон права на лицата.

Общият капацитет на СДВНЧ - София е за 400 души. При запълване на капацитета поради засиления миграционен поток, чужденците се настаняват в допълнителен блок в непосредствена близост или се изпращат в СДВНЧ - Любимец.

Към деня на извършване на проверката общият брой настанени чужденци в СДВНЧ - София е 454 души. От тях 435 души са от мъжки пол и 19 от женски. Настанените малолетни и непълнолетни чужденци са 21.

Преобладават чужденците със сирийско гражданство, общо 168 лица, от Афганистан - 141 лица, от Мароко - 48 лица; от Иран - 45 и други.

От администрацията на дома споделиха, че текучеството сред сирийците е най-голямо. Средният им престой в СДВНЧ - София е около **шест дни**. С пристигането си лицата подават молба за международна закрила, след което се извеждат от дома и се предават на Държавната агенция за бежанци при МС.

Ръководството на СДВНЧ - София не споделиха да са имали случаи на насилие от страна на персонала спрямо чужденците и до тях не са били подавани жалби с подобни твърдения.

Проверяващият екип проведе интервюта със сирийски граждани в присъствието на заклет преводач от арабски език.

В хода на проведените интервюта се установи, че в края на миналата седмица, между настанените сирийски граждани на третия етаж на корпуса и настанените марокански граждани, е възникнал битов спор по повод на диспенсър за вода, поставен в началото на общия коридор на етажа.

По сведения на сирийските граждани, мароканците не им разрешавали да си сипват вода от диспенсъра, освен срещу заплащането на парична сума за това, като твърдели, че машината е тяхна собственост. Това породило напрежение между двете групи, което наложило намесата на надзорно-охранителния състав и управата на дома.

От администрацията на СДВНЧ - София потвърдиха, че диспенсърът за вода е бил закупен по искане на мароканските граждани, които са предоставили лични парични средства за закупуването му. Екипът на омбудсмата установи на място, че всички настанени чужденци имат неограничен достъп до питейна вода в достатъчни количества, както и не бяха получени оплаквания от лицата за липса на вода, което да налага допълнително снабдяване с диспенсъри.

Въпреки това при последвалата обиколка на корпуса бе установено, че машината за вода е поставена в началото на общия коридор до източник на захранване (контакт), с което е създадено впечатлението у настанените сирийски граждани, че е за общо ползване от всички задържани лица. В тази връзка, от ръководството на СДВНЧ - София увериха проверяващия екип, че въпросният диспенсър за вода, ще бъде преместен още същия ден, за да се избегнат бъдещи конфликти между настанените на етажа лица.

Диспенсърът за вода, станал причина за възникналия конфликт между настанените лица

Пред екипа на НПМ, сирийските граждани изразиха и оплакванията си, че непосредствено след възникналия конфликт между тях и мароканските граждани, били привикани от охранителния състав в стая без видеонаблюдение и им бил нанесен побой и оказано физическо насилие. Чужденците бяха прегледани на място от лекар, част от екипа на НПМ, но не бяха установени видими следи от насилие върху тях. Същите казаха, че не са подали писмени оплаквания до управата на дома и не са били преглеждани от лекар, веднага след инцидента. Това беше потвърдено след проведения разговор с лекаря на

СДВНЧ – София, като бе установено, че не са били докладвани подобни случаи на насилие, не са извършвани прегледи и съответно не са отразени във водения медицински журнал.

Сред сирийските граждани имаше и такива, които заявиха, че им е бил отказан достъп до медицинска помощ. Основните здравословни оплаквания на чужденците бяха свързани с кожни заболявания или рани в следствие на ухапвания от дървеници.

Чужденец - г-н А.А., твърдеше, че в коремната област има заседнало чуждо тяло (според него куршум) от повече от година и е дошъл в България, за да се оперира, но към момента не е бил прегледан. Медицинският екип и ръководството на дома бяха уведомени от проверяващия екип на омбудсмана незабавно за неговия случай и ще бъде организирано извеждането на лицето, за да бъде извършено рентгенографско изследване и да бъде приложено лечение при необходимост от това.

Проверяващият екип се запозна и с досието на г-н А. А. Чужденецът е подавал молба за международна закрила, но такава му е отказана. **Към досието му не е приложено решението на Държавната агенция за бежанците към Министерски съвет (ДАБ към МС) за отказ и не става ясно с какви мотиви е бил постановен отказът.**

Спрямо чужденеца има издадена заповед №5364з-3071/01.08.2023г. за продължаване на принудителното му настаняване в СДВНЧ - София с шест месеца до отпадане на пречките за изпълнение на наложената спрямо него принудителна административна мярка. **В заповедта е отбелязано, че лицето е запознато със заповедта на език, който владее и е положен подпис от чужденеца. Същевременно, в документа липсват имена и подпис на преводач. При запитване дали лицето е наясно, че мярката му е продължена, чужденецът заяви, че „му обяснили на английски“.**

В тази връзка омбудсманът в качеството си на НПМ отново повтаря препоръката си заповедите за налагане на принудителни административни мерки по чл. 39а, ал. 1 от Закона за чужденците в Република България да се подписват от преводачи, присъствали на връчването, когато чуждите граждани не владеят български език.

Във връзка със заповедта за продължаване на принудителното настаняване на чужденеца в СДВНЧ – София, г-н А. беше информиран от проверяващия екип на омбудсмана за правото си да обжалва административния акт в 14-дневен срок от връчването му и да използва правна помощ, като лицето изрази желание да ползва услугите на адвокат.

Друг чужденец - г-н Х.А.А. твърдеше, че при връчването на отказа на ДАБ към МС за предоставяне на международна закрила, не е присъствал преводач. Превел е документа с телефона си и установил, че отказът е поради това, че представлявал опасност за българската държава и нямало пречки за живеене в Сирия.

Г-н Ш.О. (сирийски гражданин) сподели пред проверяващия екип, че не е бил запознат с решението на ДАБ при МС, с което му е бил отказан статут на бежанец и хуманитарен статут в България.

След като се запозна с досието на г-н Ш.О., проверяващият екип установи, че чужденецът в действителност е с отказан статут на бежанец. В уведомителното писмо от ДАБ към МС до Дирекция „Миграция“ е посочено, че решението за отказ е било лично връчено на чужденеца.

Въпреки това, в досието на г-н Ш.О. не е приложено копие на решението на ДАБ към МС, с което му е бил отказан статут. Липсата на документална следа прави

невъзможно установяването на това дали е спазена административната процедура лицето да бъде запознато с текста на решението.

На основание чл. 39а, ал. 2 от Закона за чужденците в Република България, омбудсманът извършва наблюдение при изпълнението на принудителните административни мерки „връщане до страна на произход, страна на транзитно преминаване или трета страна“ и „експулсиране“. Във връзка с това си правомощие, омбудсманът многократно е отправял препоръка до министъра на вътрешните работи в личните дела на чуждите граждани да бъдат прилагани копия на всички документи, свързани с процедурата им по изпълнение на принудителните административни мерки по ЗЧРБ, включително и влезлите в сила решения на ДАБ при МС за отказ за предоставяне на статут на бежанец или хуманитарен статут.

Изхранването в СДВНЧ - София се осигурява чрез кетъринг към външна фирма. Доставките се осъществяват по три пъти на ден: за закуска, обяд и вечеря. От доставеното количество готова храна се заделят на произволен принцип контролни проби от всяко ястие, която се запечатва и съхранява до 48 часа в хладилни условия.

Храната се раздава в столовата, като всеки чужденец се идентифицира със своята карта и номер, след което се отбелязва във водения журнал, че са си взели дневните порции храна. Освен общата диета, са предвидени и диетични менюта в случай на здравословни проблеми, както и менюта, адаптирани за бебета.

Столовата

Предлаганата храна

Всички чужденци, с които екипът на НПМ разговаря споделиха, че не харесват храната. На въпрос дали не я харесват като вкус или не я харесват, защото е развалена и некачествена всички отговориха, че проблемът е във вкуса и затова по техни думи консумират единствено десерт (плодове).

Намиращата се на територията на СДВНЧ - София лавка не функционира. В коридора на дома е инсталирана машина за кофейнови напитки и машина за вафли и снаксове. Настанените чужденци имат право на външни хранителни пратки съобразно предвидения списък на разрешени хранителни продукти и правилника за вътрешния ред

на СДВНЧ - София. Изискванията към внасяните отвън храни са те да бъдат опаковани (без метални или стъклени опаковки), в срок на годност и да са за до едно хранене. Тези ограничения са въведени с цел да се избегне презапаяването с храни, което на свой ред да доведе до размножаване на хлебарките в помещенията, както и последваща търговия между настанените лица и съпровождащите я конфликти.

Материално - битовите условия в СДВНЧ - София са лоши и е необходимо извършване на основен ремонт на помещенията. Най-критично е състоянието на санитарните възли, които са общи. Провереният екип установи наличие на влага, мухъл и рушаща се мазилка от таваните на помещенията. От администрацията на СДВНЧ - София информираха, че са подали документация за проект по програма на фонд „Убежище, миграция и интеграция“ и ако бъдат одобрени, е предвидено извършването на основен ремонт през следващата календарна година.

Влага, мухъл и рушаща се мазилка по таваните на санитарните помещения

Както и при предишната проверка, екипът на НППМ установи, че проблемът с дървениците и хлебарките все още не е разрешен. При обиколката на помещенията, настанените лица показваха следи от ухапвания от дървеници по ръцете и краката им.

Пръскането против вредители се осъществява въз основа на сключен договор с външна фирма, която изпраща дезинфектор от Медицинския институт на МВР. Пръска се един път в месеца и извънредно, при необходимост.

За справяне с проблема, от ръководството на дома са закупили и инсталирали в двора на дома допълнителен хладилен контейнер, в който се замразяват дюшеци, одеяла и дрехите на новодошлите чужденци, за да бъдат унищожени намиращите се в тях дървеници.

Хладилната камера, в която се замразяват дрехите и багажа на новодошлите

Въпреки това, е необходимо да бъдат предприети допълнителни мерки за трайно справяне с проблема. По думите на администрацията на дома, е необходимо да бъдат открити две допълнителни щатни бройки за дезинфектори, които постоянно да са на терен и по този начин да се учестят периодите на пръскане.

СДВНЧ - София разполага с молитвена стая и параклис, компютърна зала и библиотека с чуждоезична литература. На различни места в дома са разлепени брошури на неправителствени и международни организации с координати в случай, че лицата желаят да ползват правна помощ или да получат друга информация. На разположение на чужденците в коридора са поставени два телефона, чрез които да могат да провеждат разговори.

Както и при предишната проверка, екипът на НПМ отново констатира, че голяма част от чужденците предпочитат да си стоят по стайте и не се разхождат на външните площадки на дома. Това се дължи на нагряването на бетонната настилка и високи температури през летните месеци, както и липсата на каквато и да е сянка.

В тази връзка, омбудсманът в качеството си на НПМ повторно отправя препоръка да бъдат осигурени тревни или други настилки за частично покритие на откритите площадки, за да може настанените лица да се възползват ефективно от правото си на разходка и през по-топлите месеци на годината.

Мястото за престой на открито

Медицинско обслужване

Медицинското обслужване в СДВНЧ - София се осъществява от двама лекари и един медицински фелдшер на щат в Медицински институт (МИ) на МВР, като медицинският фелдшер дава основно нощни дежурства. По време на проверката на смяна беше единият лекар и лекар, командирован от МИ за определен период от време.

Води се задължителната медицинска документация. Прегледите на новоприетите чужденци се отразяват чрез електронната система на амбулаторен лист. Текущите прегледи се отразяват в амбулаторен журнал. Има спешен шкаф, както и достатъчно като брой и асортимент лекарства и консумативи, които са в срок на годност. Медицинските лица съобщиха, че към момента няма настанени чужденци с хронични заболявания. При необходимост от изследвания и консултации, същите се провеждат в МИ на МВР.

МЕДИЦИНСКИ ИНСТИТУТ - МВР МЕДИЦИНСКА СЛУЖБА СДВНЧ - СОФИЯ	
АМБУЛАТОРЕН ЛИСТ	
Пациент:	ИЗЯ
Дата на раждане:	Пол:
Държава:	Прегледан от:
Постоянен и дома:	Прегледан на:
Улица, №:	Улица, №:
Бележки:	
Анамнез:	Острия алергия, наркотикоз, диабет, КНС, Епикова барьера, Неприетности, Аферозитоз.
Обективно състояние:	Видими общи състояния: Робно състояние - С.С. РСД, ВР, Мр. 2,0/9. Кожна: няма видими лезионни, запалителни промени. Пулс: 72 стр./мн. Кръвното: 0/0. НОСМЕНИС /? стр.
Изследвания:	Температурна температура - 36,7 градуса. Пациентът посочва от 7 дни емоционални и когнитивни промени с цел подпомагане разпитите на скрити заболявания.
Диагноза:	Няма данни за остро заболяване. Може да ОСТАНИ В СДВНЧ СОФИЯ
Информацият съм за необходимите медицински дейности, назначената терапия и очакваните резултати.	Осигуряването прегледи и заключаване: КЛИНИЧЕН ЗАГЛЯД
Пациент:	Дата: 21.07.2023
Забележка: Информациите съдържани се подготвят от ПАЦИЕНТИТЕ след разпитването му на разпоредба за него.	

Амбулаторен лист

Спешен шкаф

При проверката на амбулаторния журнал е констатирано, че в него няма отразени прегледи на сирийските граждани, които се оплакаха, че им е отказан достъп до медицинска помощ. Беше получено уверение, че с чужденците, които съобщиха пред екипа на омбудсмана за оплакванията си, ще бъдат прегледани още същия ден, а този, който твърди, че има чужд предмет (проектил) в тялото, ще бъде изведен за извършване на образно изследване в МИ на МВР.

Настанените чужденци, с които проверяващия екип на омбудсмана проведе разговори съобщават за затруднен достъп до медицинските лица.

II. СТРУКТУРИ КЪМ ДЪРЖАВНА АГЕНЦИЯ ЗА БЕЖАНЦИТЕ ПРИ МИНИСТЕРСКИЯ СЪВЕТ

1. Регистрационно-приемателен център – Харманли (РПЦ - Харманли)

Това е втората проверка на омбудсмана в качеството му на НПМ в РПЦ - Харманли за 2023 година. Януари месец екипът на НПМ извърши внезапна проверка на обекта, като тогава бяха установени лоши материално - битови условия. Целта на текущата проверка бе отново да се проверяват условията за живот в центъра, като се обръща внимание и на възможността за евентуална бъдеща интеграция на чужденците, желаещи да останат в страната, както и проследяване изпълнението на предишните препоръки на омбудсмана.

Според предоставена справка, изискана от проверяващия екип към момента на извършване на проверката в РПЦ - Харманли бяха настанени 610 лица, от които 595 са сирийски граждани.

От настанените 367 са мъже, 75 са жени, а децата са 168.

Видно от справката броят на непридружените деца е 66. Повечето от тях са непълнолетни момчета (14 - 17 годишни). На всяко непридружено лице ненавършило пълнолетие се назначава служебен защитник, който го представлява пред съответните държавни органи на Република България и защитава неговите законни права и интереси.

Към момента на проверката общият капацитет на РПЦ - Харманли продължава да бъде за 1676 души.

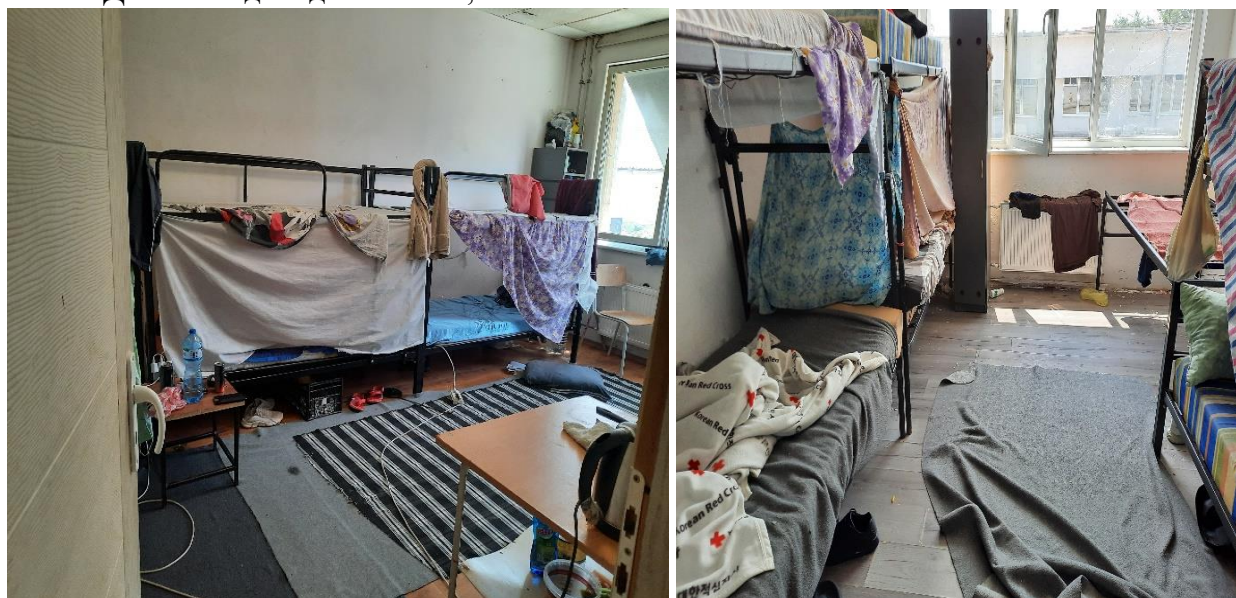
Настанените лица са разпределени в следните сгради на обекта:

Първи корпус, в който са настанени само мъже;

Трети корпус, в който са настанени семейства и самотни майки с деца;

Девето хале, в което са настанени семейства, самотни майки с деца и непридружени деца;

Десето и единадесето хале, в което са настанени само мъже.

Спалните помещения

Извън сградите, РПЦ - Харманли разполага и с голям брой жилищни контейнери в част, от които са настанени семейства с малолетни деца. Всеки един контейнер е оборудван с климатик, тоалетна и в него могат да живеят до четирима възрастни.

Жилищните контейнери

Спално помещение в жилищен контейнер

Сградата, в която се помещава **втори корпус продължава да стои празна и затворена**. Според ръководството на обекта в нея могат да бъдат настанени до 700 лица. До този момент все още не са предприети строително-ремонтни дейности по нея. **В тази връзка омбудсманът в качеството си на НПМ препоръчва на председателя на ДАБ при МС да бъдат извършени необходимите ремонтни дейности за функционирането на Втори корпус в РПЦ – Харманли, с оглед увеличения поток от лица, търсещи закрила в Р. България.**

В РПЦ - Харманли **продължава да няма изградена сигурна зона за непридружени непълнолетни и малолетни лица, търсещи международна закрила**. Според ръководителя на регистрационно-приемателния център са постъпили средства за създаването на такава зона и предстои да бъде сключен договор с изпълнител, след процедура по Закона за обществените поръчки.

Спалното бельо и прането на настанените редовно се изпира в находящото се в обекта перално помещение. По-мръсните дрехи се перат с висока температура на водата и с препарати, а тези които не могат да бъдат изпрани се изгарят.

В обекта редовно се извършват дезинфекции от лицензирана фирма срещу хлебарки, дървеници и други вредители.

За разлика от предишната година тази, според представителите на РПЦ - Харманли много от лицата търсещи закрила напускат обекта скоро след настаняване. Само в периода 03.07.-09.07.2023 г. са били приети 175 души, от които напуснали са 112.

Видно от представеното щатно разписание в обекта има 103 работни места, от които 50 са свободни. Предвид голямата натовареност в бежанския център е необходимо да бъдат назначени нови служители, които да заемат свободните места.

Предвид горното, омбудсманът в качеството си на НПМ, отправя препоръка към председателя на ДАБ при МС да бъдат назначени служители за незаетите длъжности в РПЦ - Харманли.

Проверяващият екип обиколи РПЦ - Харманли, заедно със служители на обекта, сред които социален работник и преводач, който да превежда на български и на арабски език.

Регистрационно-приемателния център има изцяло ремонтирана сграда, която ще разполага с компютърна стая, служебни кабинети и допълнителни стаи за развлечения и провеждане на занятия с деца.

Някои от стаите се ползват от неправителствената организация „Каритас България“. В помещенията имаше играчки, детски маси и столчета и екипът заваря провеждане на занятия по изобразително изкуство с малолетни деца.

Сградата разполага още с фитнес зала и спортна зала, в която може да се играят различни спортове.

Фитнес уреди

Спортна зала

Първи корпус, както и десето и единадесето хале имат нужда от извършването на основни ремонтни дейности. Лошото им състояние до голяма степен се дължи и на обстоятелството, че настанените в тях лица постоянно нанасят материални щети.

Изкъртено парче гипсокартон

Щети по пода

В девето хале, проверяващият екип установи, **че не са изпълнени препоръките от внезапната проверка, която извърши омбудсмана на 04.01.2023 г.** Продължава да има невъзстановени щети по стените от гипсокартон, вратите и по пода на сградата.

Щети по вратите на РПС- Харманли

При една от стаите за ненавършили пълнолетие деца бяха заварени пълнолетни лица, които седяха там и консумираха енергийни напитки. В отговор на въпрос защо са в Девето хале, те отговориха, че са дошли на гости на свои познати, които ги няма в момента. Същите оставиха множество боклуци в помещението без да си ги изчистят след това.

Настанените лица, сред които и малолетни деца не изразиха пред проверяващия екип оплаквания от условията на живот в РПЦ - Харманли. Чувстваха се добре и живеели по-спокойно отколкото в родината си.

Обектът разполага и с градинки за разходки и развлечения. По тях има изградени пешеходни алеи, поставени пейки, беседки и пързалки, люлки и катерушки.

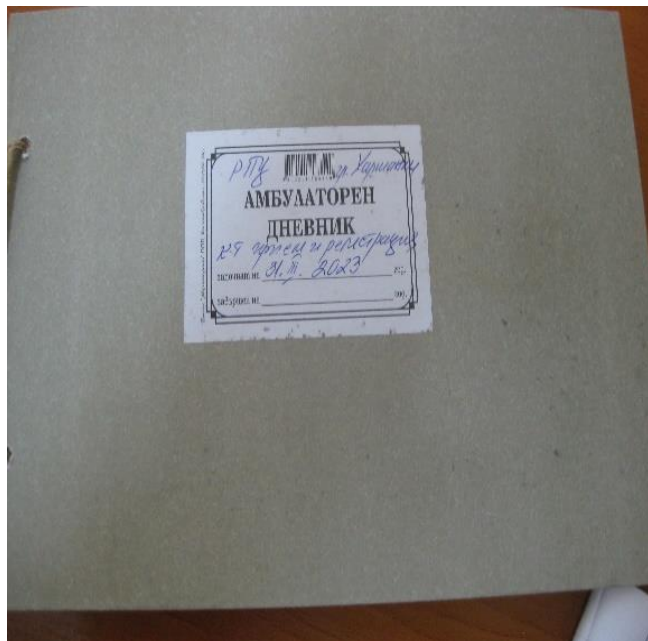
Много от децата участват в културни събития. С разрешение на родителите им служители от РПЦ - Харманли ги водят в Градския парк, а в обекта честват определени детски празници.

Някои от момчетата тренират футбол. Треньорът им е бивш футболист от сирийски произход, който им организира футболни турнири.

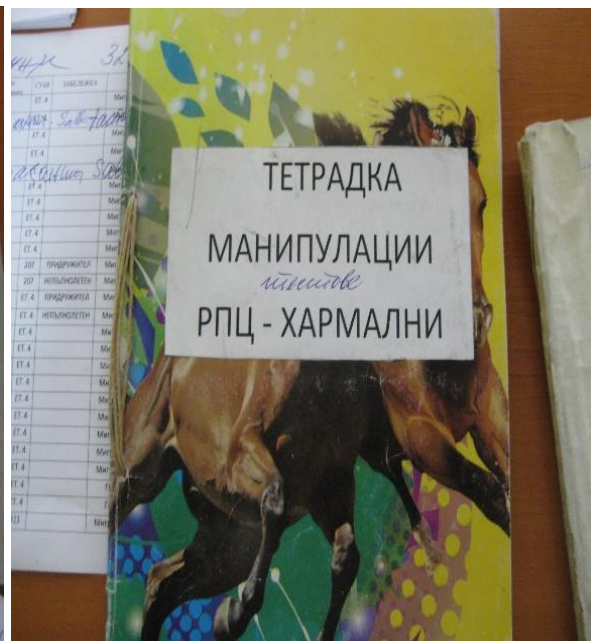
Настанените лица имат служебно избран общопрактикуващ лекар. Прегледите се извършват в нает от него, с договор за наем, лекарския кабинет, който посещава 3 пъти седмично за по 2 часа. Дейността му е изцяло в изпълнение на договора му с РЗОК/НЗОК.

Същевременно, в оборудван здравен кабинет, разположен в друга сграда, работят две медицински сестри, всяка назначена по трудово правоотношение към ДАБ, на 1/2 длъжност. Няма лекар или медицински фелдшер. Освен взимането на биологичен материал за изследване от новопостъпилите лица, медицинските сестри извършват всички дейности на кабинета, в това число медицински преглед при приемането, постоянно медицинско наблюдение и оказване на медицинска помощ при оплаквания, изготвяне и поддържане на медицинска документация за всяко лице, предоставяне на лекарствени продукти и др. Към момента на проверката голяма група новопристигнали чужденци чакаха да бъдат прегледани и да им бъдат взети проби.

Кабинетът е добре оборудван, в това число с лекарства и консумативи. Стриктно се води задължителната медицинска и друга документация, която беше изискана и проверена.

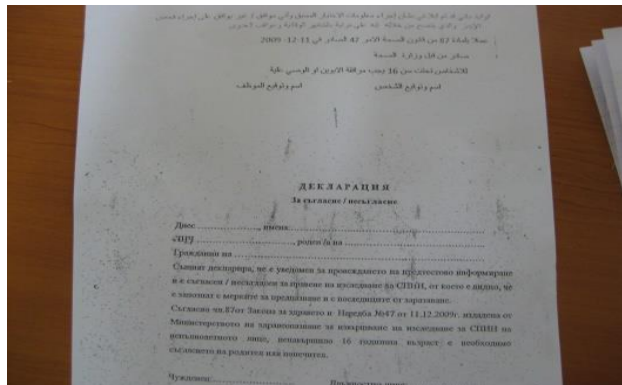

Амбулаторен дневник

Тетрадка манипулации

Регистрирането на прегледите на новопристигналите лица, както и амбулаторните прегледи, се извършват в отделни амбулаторни дневници, като прегледите, както беше посочено и по-горе, се извършват от медицинските сестри. Новопристигналите лица попълват декларация за съгласие/несъгласие за взимане на кръв и изследване за СПИН. Кръвта за изследване, както и фецес за микробиологично изследване за чревно носителство и паразитологично изследване за чревни паразити, се взима от сестрата на смяна, като материалът се изпраща за изследване в Регионалната здравна инспекция (РЗИ) – Хасково. По инициатива на РЗИ е проведена кампания за ваксиниране срещу дифтерия на настанените лица.

Декларация за съгласие/несъгласие

Медицински консумативи

При паразитни заболявания, в това число краста, се извършва съответна обработка и се провежда лечение, като за целта се поддържа постоянна наличност от лекарства и консумативи. Последните се осигуряват от ДАБ, след заявка, съгласно договорения с фирма - изпълнител списък, която невинаги се изпълнява изцяло.

При необходимост настанените да бъдат прегледани от специалист се търси съдействие от общопрактикуващия лекар или се транспортират до близко разположено лечебно заведение.

В помощ на медицинската служба са и лекарите - доброволци от „Лекари без граници“, както и Българския червен кръст.

Лекар, специалист „Кожни и венерически болести“ (най-честите и трудни за лечение проблеми са в обхвата на тази медицинска специалност) на договор с ДАБ към момента на проверката няма, поради липса на финансиране. Такова се очаква по проект от Фонд „Убежище, миграция и интеграция (ФУМИ).

Също така, въпреки наличието на оборудван зъболекарски кабинет няма лекар по дентална медицина, който да обслужва настанените лица. Липсват и достатъчно дентални лекари в града, като допълнително затруднение е ограниченият пакет дентални дейности, заплатени от НЗОК.

В РПЦ - Харманли е сериозен проблемът с недостига на медицински кадри. Въпреки огромните усилия и обем труд, полаган от двете медицински сестри, работещи на общо 1 щатна длъжност, не може да се очаква те да заместят изцяло липсата на лекар. Очакването на финансиране по програми и проекти, както и помощта на доброволни организации също не е трайно решение. Служебно избраният общопрактикуващ лекар посещава центъра три пъти седмично, но няма

сключен граждански договор, а дейността му се извършва изцяло в съответствие с договора му с НЗОК.

Необходимо е обсъждане на мерки за осигуряване – на щат или по договор, на достатъчно медицински персонал, в това число лекар и медицински фелдшер, както и в зависимост от най-често срещаните и трудни за овладяване заболявания специалист по „Кожни и венерически болести“, лекар по дентална медицина и др. Липсата на ежедневно присъствие на лекар е предпоставка за нарушени права на настанените лица на достъп до медицинска помощ.

С оглед на горното, омбудсманът в качеството си на НПМ отправя препоръка до председателя на ДАБ при МС да бъдат подобрени условията за предоставяне на лекарска и дентална помощ на лицата, настанени в РПЦ - Харманли чрез предприемане на гореописаните мерки.

2. Транзитен център с. Пъстрогор (ТЦ-Пъстрогор)

Целта на проверката бе да се проверяват материално - битовите условия и медицинското обслужване на настанените лица.

Към момента на извършване на проверката в ТЦ – Пъстрогор бяха настанени общо 135 души, от които 106 бяха от Мароко, 21 от Ирак и по един човек от Алжир и Египет. Всички от тях бяха пълнолетни мъже на млада възраст.

Обектът не е с променен капацитет. Същият продължава да бъде с 320 места и може да бъде увеличен с още 100 при необходимост.

В периода от 01.01.2023 г. до 12.07.2023 г. в ТЦ – Пъстрогор са били настанени общо 1158 души. Най-много са били граждани на Кралство Мароко – 950 лица.

Сградите, в които се помещава центърът са в добро състояние. Няма нужда от извършване на спешни ремонтни дейности.

Помещение за настаняване в ТЦ- Пъстрогор

Санитарен възел

Настанените лица се хранят три пъти на ден в столовата, като храната им се осигурява чрез кетъринг. Настанените в центъра имат достъп до интернет и редовно ползват личните си мобилни телефони.

Помещенията в ТЦ - Пъстрогор се отопляват с котелно гориво (нафта) през зимата, а през лятото се осигурява топла вода чрез слънчева енергия.

Спалното бельо се изпира редовно в пералното помещение.

Настанените лица престояват в обекта средно между седем и десет дни.

От ТЦ - Пъстрогор споделиха, че ползват услугите на преводачи на арабски и на кюрдски език със съдействието на Европейската комисия. Всеки ден е необходимо в транзитния център да присъства поне един преводач.

Видно от представеното щатно разписание в транзитния център има общо 40 работни места, от които шест са свободни.

В здравният кабинет на центъра работят клиничен лаборант и медицинска сестра, на трудово правоотношение. Работното им време е всеки делничен ден от 08:30 до 17:00 ч., като не дават дежурства. Кабинетът е обезпечен за дейността си с медикаменти и консумативи. Води се задължителната медицинска документация. Текущото медицинско наблюдение и прегледи се извършват от медицинските специалисти.

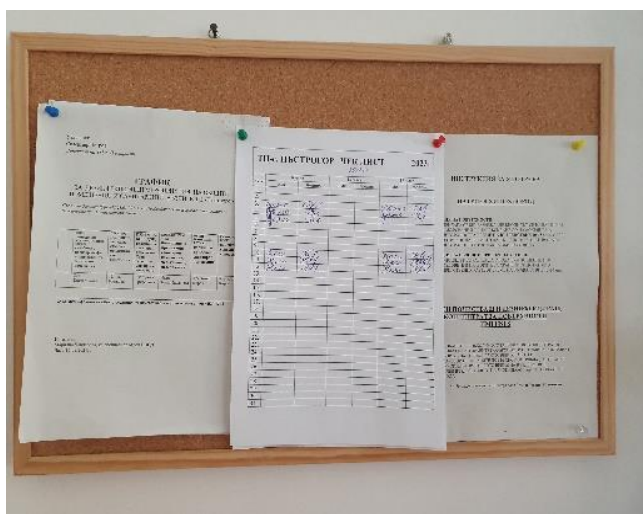
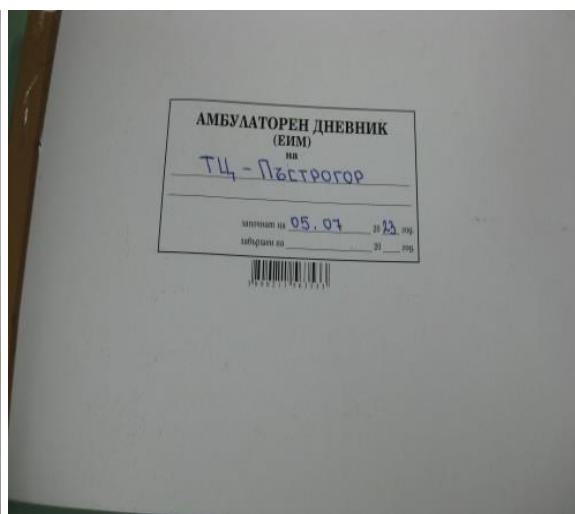

График за дезинфекция

Амбулаторен дневник

Постъпилите лица попълват декларация за съгласие за изследване за СПИН. Според предоставената информация, лекарствени продукти се осигуряват чрез ДАБ и дарения от БЧК. Осигурено е диетично хранене за нуждаещите се.

За личен лекар на бежанците се прави избор на ОПЛ с кабинет на практиката в гр. Свиленград, като един път месечно се подават към РЗОК данни за избор и отписване. Краткият период на престой на бежанците в ТЦ – Пъстрогор (средно 7-10 дни) често не позволява извършването на избор на личен лекар и ползване на неговите услуги. При необходимост от спешна медицинска помощ се търси ФСМП в гр. Свиленград.

В обекта няма лекар или фелдшер, като поради липса на желаещи щатната длъжност е закрыта.

Настанените в ТЦ - Пъстрогор лица могат да ползват услугите на зъболекар в гр. Свиленград, който няма договор с центъра.

III. РАЙОННА СЛУЖБА „ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАНИЯТА“ – ХАСКОВО (РСИН-Хасково)

Целта на проверката е да бъде установено дали материално - битовите условия отговарят на международните, европейските и националните стандарти и гарантирани ли са правата на задържаните лица. Обръща се внимание на достъпът до медицинско обслужване, достъпът до естествена дневна светлина в килиите, вентилацията, жилищната площ и храната, както и на борбата с вредителите – дългогодишен и все още нерешен проблем на всички места за лишаване от свобода.

РСИН - Хасково е част от структурата на Областна служба „Изпълнение на наказанията“ – Бургас. Нейната администрация се помещава в гр. Хасково, ул. „Патриарх Евтимий“ № 2, ет. 3, а самия арест е в гр. Хасково, ул. „Атон“ № 2. Проверващият екип установи, че тези данни не са публикувани в официалната интернет страница на Министерство на правосъдието, както и на други обекти към неговата структура.

В тази връзка омбудсманът в качеството си на НПМ отправя препоръка до министъра на правосъдието да бъде извършена актуализация на официалната интернет страница на министерството, като бъдат въведени точните и актуални адреси на обектите.

Видно от представена справка в периода от 01.01.2023 до 13.07.2023 г. в ареста на РСИН - Хасково са постъпили общо 282 задържани лица, от които:

- непълнолетни лица – 0;
- жени – 7, от които 4 са чужди гражданки;
- мъже, български граждани – 235;
- мъже, чужди граждани – 47.

Към момента на извършване на проверката в обекта имаше настанени общо 37 задържани лица, от които:

- непълнолетни лица – 0;
- жени – 1 (чужда гражданка);
- мъже, български граждани – 25;
- мъже, чужди граждани – 11.

Ареста на РСИН-Хасково заема последния етаж на горепосочения адрес. Разполага с общ капацитет за 60 задържани лица, които са разпределени в 18 килии.

Помещенията за настаняване са с по три или с по четири легла.

Една от килиите е предвидена за настаняване на непълнолетни лица. Допълнително има и още една килия, която се ползва за склад.

Помещение за настаняване

Ограничен/липсващ достъп до дневна светлина

Обектът разполага с поставени климатици и вентилатори, а топлата вода се осигурява чрез два външни бойлера.

Задържаните лица могат да ползват едно санитарно-хигиенно помещение, което разполага с две тоалетни и една баня. Душовете на банята са вградени в тавана и водата за къпане се пуска съобразно утвърден за това график.

Арестът на РСИН - Хасково е в лошо състояние. В тази връзка омбудсманът в качеството си на НПМ отправя препоръка да бъдат предприети спешни ремонтни дейности за подобрене на условията за настанените задържани лица в ареста на РСИН - Хасково.

Храната за настанените се осигурява чрез кетъринг от лицензиран за това търговец. Задържаните се хранят в килиите си. Предвидени са и менюта за лица, които е необходимо да спазват определена диета поради здравословни причини, както и менюта съобразени с мюсюлманското вероизповедание.

Арестът разполага с обособено каре, на което могат да се разхождат задържаните лица. В него има и телефон, от който могат да провеждат лични телефонни разговори.

Обособено е и малко помещение до входа на обекта, което служи за стая за свиждания с близки на задържаните или с техни адвокати.

През зимата ареста се отоплява чрез централно отопление, което е свързано с цялата сграда, в която се помещават и структури на Районна прокуратура – Хасково и на Областна дирекция на МВР – Хасково.

По време на обиколката на обекта, **проверяващият екип констатира наличието на множество вредители като хлебарки и други насекоми.** В банята имаше ъгъл, който бе превърнат като гнездо на хлебарки, в който се развъждат. Служителите споделиха, че не могат да се справят трайно с този проблем. Понякога запечатват отделни помещения, в които пръскат срещу вредителите, но не може да бъде изчистен целият арест от тях. В някои моменти е изключително трудно да се освободи цяла килия, която да бъде запечатана срещу вредители поради големия брой задържани лица.

Гнезда на хлебарки в ъглите на помещенията

РСИН - Хасково няма сключен договор с фирма, която да пръска срещу хлебарки, дървеници и други вредители. Пръскането се извършва от определени служители на обекта, които преминават през съответно обучение за това.

През летния сезон в ареста е изключително горещо. Няма възможност за охлаждане на помещенията за настаняване. **По време на проверката много от лицата стояха в килиите си облечени само по долно бельо, защото не издържаха на високите температури.**

Килиите са тъмни и нямат пряк достъп до естествена дневна светлина. Основно се осветяват с крушки със слаба мощност.

В тази връзка омбудсманът в качеството си на НПМ, обръща внимание, че в Закона за изпълнение на наказанията и задържането под стража (ЗИНЗС) се съдържа изрична забрана за подлагане на осъдените и задържаните лица на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение, като е предвиден специален ред за защита при нечовешко, унижително или жестоко отнасяне спрямо лицата, настанени в местата за лишаване от свобода.

По силата на чл. 3, ал. 1 от ЗИНЗС, осъдените и задържаните под стража не могат да бъдат подлагани на изтезания, на жестоко, нечовешко или унижително отношение. Съгласно ал. 2 на чл. 3 от ЗИНЗС, за нечовешко и унижително отношение се смята, по-специално, и поставянето в неблагоприятни условия за изтърпяване на наказанието лишаване от свобода или задържането под стража, изразяващи се в липса на достатъчно жилищна площ, храна, облекло, отопление, осветление, проветряване, медицинско обслужване, условия за двигателна дейност, продължителна изолация без възможност за общуване, необоснована употреба на помощни средства, както и други подобни действия, бездействия или обстоятелства, които уронват човешкото достойнство или пораждат чувство на страх, незащитеност или малоценност.

Лошите материални условия в местата за задържане на лица са и нарушение на чл. 3 от Европейската конвенция за правата на човека (забрана за нечовешко или унижително отнасяне).

По редица дела българската държава е осъдена именно поради лоши материално-битови условия в местата за лишаване от свобода. В пилотното решение на Европейския съд по правата на човека (ЕСПЧ) „Нешков и други срещу

България“ съдът изрично подчертава, че е изключително важно на задържани и лишени от свобода да се осигурява достъп до естествена светлина и свеж въздух в килиите им. Лишаването на лицата от достъп до естествена светлина и свеж въздух създава благоприятни условия за разпространението на болести. В решението си съдът отбелязва, че случаите на излагане на неблагоприятни условия на лицата в местата за лишаване от свобода не са с инцидентен характер, а произхождат от лошото функциониране на българската пенитенциарна система и недостатъчното мерки срещу предотвратяване на подобни случаи.

Омбудсманът в качеството си на НПМ счита, че липсата на естествена дневна светлина в ареста на РСИН - Хасково, високите температури през лятото в помещенията и липсата на достатъчно вентилация, както и наличието на множество вредители, са в разрез със забраната за изтезания, жестоко, нечовешко или унижително отношение.

Поради това, омбудсманът като НПМ, отправя препоръка в спешен порядък да бъдат предприети необходимите мерки за привеждане на ареста в съответствие с европейските и международни стандарти, като задължително на всички задържани лица бъде осигурен достъп до естествена дневна светлина и свеж въздух.

Екипът се среща с единствената жена, която е настанена в ареста. Тя е турска гражданка и говореше слабо английски език. Същата не изрази оплаквания от условията в обекта. Поддържа килията си подредена и колкото се може чиста. Храни се основно със суха храна като бисквити.

При проверка на карето един украински гражданин сподели, че не знае за какво е задържан. Оказа се, че същия е задържан на 10.07.2023 г. в ГКПП „Капитан Андреево“, за това че е обявен за международно издирване по линия на Интерпол с червен бюлетин.

Друг чужд гражданин от Република Турция се оплака, че има здравословни проблеми изразяващи се във високо кръвно. От ареста два пъти са викали екип на Бърза помощ за него. Същият сподели, че страда от проблеми със зъбите и има нужда от стоматологична помощ и показва гърба си, който беше с видими ухапвания от насекоми, вероятно дървеници. Служителите на РСИН - Хасково споделиха, че чуждият гражданин си мери постоянно кръвното със свой личен апарат и вярва само на неговите резултати. Екипите на Бърза помощ установили, че той няма сериозни проблеми с високото кръвно налягане, за които твърди и му инжектирали медикаменти за успокоение.

Ареста няма сключени договори с преводачи, които да съдействат на служителите при комуникацията им с чужди граждани, които не говорят български език. Длъжностните лица се разбират с чужденците, както могат. В тази връзка омбудсманът в качеството си на Национален превантивен механизъм, отправя препоръка до министъра на правосъдието да бъдат осигурени преводачи, които да съдействат на служителите от РСИН - Хасково в комуникацията им с чужди граждани.

Обектът не разполага с медицински кабинет. Прегледите и първа помощ се оказват от фелдшер, който работи в ареста по силата на сключен граждански договор.

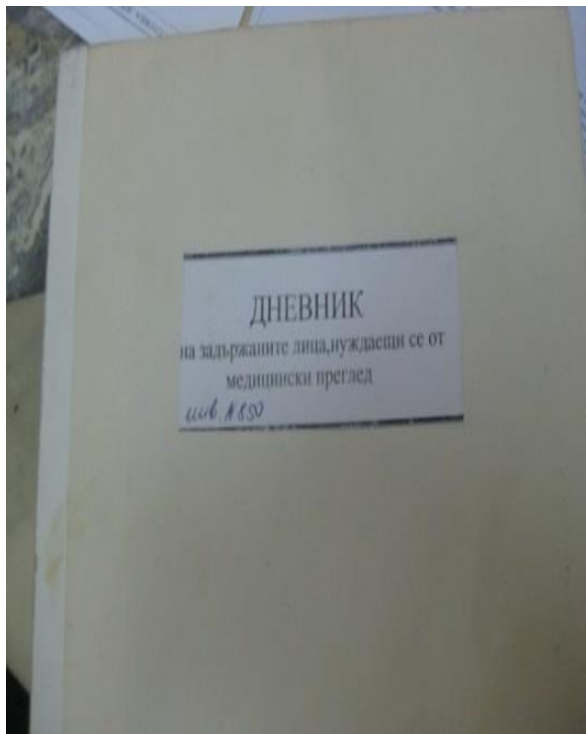
Видно от представена справка в обекта има 29 щатни бройки за надзиратели. От тях са заети 28.

За служителите, които изпълняват служебните си задължения на нощни дежурства има стая с легла.

Обектът не разполага с отделен медицински кабинет. Прегледите се извършват от медицински фелдшер, който работи в ареста на граждански договор и се отзовава при повикване, но на практика всеки ден идва в ареста, видно и от регистрираните прегледи в Дневника на задържаните лица, нуждаещи се от медицински преглед. Когато е в ареста на РСИН - Хасково, медицинският фелдшер ползва част от единия от кабинетите, частично пригоден за тази цел, разполагащ с оскъдно оборудване, лекарства и консумативи, но достатъчна документация. Лекарствата се раздават срещу подпис.

Стая за видеонаблюдение

Дневник на задържаните лица, нуждаещи се от медицински преглед

В Регистъра за травматични увреждания на лишените от свобода и задържаните под стража, за 2022 г. има регистрирани 2 бр. и за 2023 г. – също два броя травматични увреждания.

Общопрактикуващият лекар на задържаните, служебно избран от РЗОК, е в гр. Хасково, той няма договорни отношения с ареста и извършва прегледи, когато пациентите се конвоират до кабинета му. С него беше проведен кратък телефонен разговор, за уточняване на подробности относно неговата дейност в ареста.

При необходимост и по спешност, медицинска помощ на задържаните се оказва чрез ЦСМП и СО на МБАЛ, като медицинската документация от извършените прегледи се съхранява в ареста.

Дентална помощ също се оказва от зъболекар в гр. Хасково, по договор с НЗОК.

В РЕЗУЛТАТ ОТ ИЗВЪРШЕНАТА ПРОВЕРКА, ОМБУДСМАНЪТ КАТО НАЦИОНАЛЕН ПРЕВАНТИВЕН МЕХАНИЗЪМ ОТПРАВЯ СЛЕДНИТЕ ПРЕПОРЪКИ:

I. На министъра на вътрешните работи:

1. Да се извърши проверка относно необходимостта за закупуване на допълнителни подходящи високопроходими моторни превозни средства за патрулиране на зелена граница в района на ГПУ - Свиленград;
2. Заповедите за налагане на принудителни административни мерки по чл. 39а, ал. 1 от Закона за чужденците в Република България да се подписват от преводачи, присъствали на връчването, когато чуждите граждани не владеят български език;
3. Да се назначат преводачи, които да съдействат на служителите в СДВНЧ - Любимец и в СДВНЧ - София при комуникацията им с настанените в обекта чужди граждани и при извършване на медицински прегледи;
4. В личните дела на чуждите граждани да бъдат прилагани копия на всички документи, свързани с процедурата им по изпълнение на принудителните административни мерки по ЗЧРБ, включително и влезлите в сила решения на ДАБ при МС за отказ за предоставяне на статут на бежанец или хуманитарен статут;
5. Да се осигурят тревни или други настилки за частично покритие на откритите площадки в СДВНЧ – Любимец и в СДВНЧ - София;
6. Да бъдат подобрени условията за предоставяне на стоматологична помощ на чужденците в СДВНЧ – Любимец.
7. Да бъдат открити две щатни бройки за дезинфектори в СДВНЧ - София.
8. Да се регламентира ред и осигури своевременен достъп до медицинска помощ на настанените чужденци в СДВНЧ - София, пожелали извършването на медицински преглед, както и присъствието на преводач.

II. На председателя на Държавна агенция за бежанците при Министерския съвет:

1. Да се изгради сигурна зона за непридружени малолетни и непълнолетни лица в РПЦ - Харманли;
2. Да се извършат необходимите ремонтни дейности за функционирането на Втори корпус в РПЦ – Харманли, с оглед засиления ;
3. Да се извършат ремонтни дейности в Девето хале на РПЦ - Харманли, с оглед увеличаване на потока от лица, търсещи закрила в Р. България;
4. Предвид възрастта на настанените лица в Девето хале на РПЦ - Харманли да се забрани достъпът на пълнолетни лица, които не са настанени в него;
5. Да се назначат служители за незаемните длъжности в РПЦ - Харманли;
6. Да се предприемат действия за организация за събирането на битовите отпадъци в РПЦ - Харманли, които са оставени на неопределени за това места;
7. Да бъдат предприети действия за подобряване на охраната в РПЦ - Харманли;
8. Да бъдат подобрени условията за предоставяне на лекарска и дентална помощ на лицата, настанени в РПЦ - Харманли и ТЦ - Пъстрогор;
9. Да бъдат назначени допълнителен брой преводачи за ТЦ - Пъстрогор.

III. На министъра на правосъдието:

1. Да бъде извършена актуализация на официалната интернет страница на министерството, като бъдат въведени точните и актуални адреси на обектите към неговата структура;
2. Да се извършат спешни ремонтни дейности за подобрене на условията за настанените задържани лица в ареста на РСИН - Хасково;
3. Да бъдат предприети в спешен порядък необходимите мерки за привеждане на ареста в съответствие с европейските и международни стандарти чрез осигуряване на достъп до естествена дневна светлина и свеж въздух на всички задържани лица;
4. Да бъдат предприети спешни действия за борба срещу хлебарки, дървеници и други вредители в ареста на РСИН - Хасково;
5. Да се осигурят преводачи, които да съдействат на служителите от РСИН-Хасково в комуникацията им с чужди граждани.